

Lieta Nr.A43010913
SKA-513/2013

LĒMUMS

Rīgā 2013.gada 12.aprīlī

Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departaments
šādā sastāvā:

senators J.Neimanis
senatore V.Krūmiņa
senatore D.Mīta

rakstveida procesā izskatīja Konkurences padomes blakus sūdzību par Administratīvās apgabaltiesas 2013.gada 4.marta lēmumu, ar kuru apturēja Konkurences padomes 2012.gada 14.decembra lēmuma Nr.E02-97 darbība daļā par tiesiskā pienākuma uzlikšanu.

Aprakstošā daļa

[1] Konkurences padome ar 2012.gada 14.decembra lēmumu konstatēja pieteicējas AS „Drogas” darbībā Konkurences likuma 13.panta otrās daļas 1., 2., 4. un 6.punktā noteiktā aizlieguma pārkāpumu, uzlika naudas sodu un uzlika pieteicējai tiesisko pienākumu neietvert līgumos ar piegādātājiem un līdz 2013.gada 1.aprīlim no jau noslēgtajiem līgumiem ar piegādātājiem izslēgt netaisnīgus un nepamatotus

līguma noteikumus attiecībā uz preču atdošanu atpakaļ, atlaižu piemērošanu, līguma noteikumus, kas paredz netaisnīgus un nepamatotus maksājumus par preču piegādi jaunatveramai mazumtirdzniecības vietai un kas paredz netaisnīgas un nepamatotas sankcijas par darījumu noteikumu pārkāpumu.

[2] Pieteicēja iesniedza pieteikumu par administratīvā akta atcelšanu, lūdzot apturēt lēmuma darbību daļā par tiesiskā pienākuma izpildi.

[3] Ar Administratīvās apgabaltiesas 2013.gada 4.marta lēmumu Konkurences padomes lēmuma darbība daļā, ar kuru uzlikts tiesiskais pienākums, apturēta, jo uzliktais pienākums atzīts par pirmšķietami prettiesisku. Tiesas lēmums pamatots ar tālāk minētajiem argumentiem.

[3.1] Konkurences likuma 13.panta otrās daļas pārkāpuma izdarīšanā noteicošais ir apstāklis, ka ir konstatēta piegādātāja atkarība no konkrētā tirgus dalībnieka. Ja šāda tirgus dalībnieka tirgus vara un konkrēta piegādātāja atkarība nav konstatēta, Konkurences likuma 13.panta otrajā daļā noteiktie ierobežojumi uz tirgus dalībnieku nevar tikt attiecināti. Tiesa konstatē, ka padome nav norādījusi vai identificējusi pilnīgi visus pieteicējas piegādātājus un norādījusi, ka tie pilnīgi visi ir atkarīgi no pieteicējas. Pieteicējai nav uzlikts pienākums mainīt tikai līgumus ar tiem piegādātājiem, kas ir atkarīgi no pieteicējas un kuri satur nosacījumus, kas ir aizliegti ar Konkurences likumu.

[3.2] Ja piekrīt Konkurences padomes viedoklim, ka pieteicējai ir uzlikts pienākums mainīt līgumus nevis ar visiem piegādātājiem, bet tikai ar noteiktiem piegādātājiem, tad lēmuma 2.punktā noteiktais pienākums nav pietiekami konkrēts un izpildāms, jo katrā gadījumā, vērtējot pieteicējas tirgus varu attiecībā uz konkrēto piegādātāju un tā atkarību no pieteicējas, ir jāvērtē kopējo piegādātāja veikto darījumu apjoms, t.i., saimnieciskā darbība, lai konstatētu pieteicējas spēju ietekmēt piegādātāja pieņemtos lēmumus attiecībā uz preču piegādēm pieteicējai. Pieteicējai šādu pilnvaru nav un līdz ar to tai nav iespējas ar pietiekami lielu ticamību konstatēt dominējošā stāvokļa mazumtirdzniecībā esamību attiecībā uz katru lēmumā neminētu piegādātāju.

[4] Konkurences padome iesniegusi blakus sūdzību par tiesas lēmumu pilnā apjomā. Tā pamatota ar tālāk minētajiem argumentiem.

[4.1] Uzliktais tiesiskais pienākums atkārtoti tikai atgādina, ka pieteicējai līgumos ar piegādātājiem jāievēro Konkurences likuma 13.panta otrās daļas regulējums. Jāievēro, ka piegādātāji baidās sūdzēties par dominējošā stāvoklī mazumtirdzniecībā esošu mazumtirgotāju.

[4.2] Prezumējams, ka pieteicējai uzliktais tiesiskais pienākums ir bijis skaidrs, jo tā nav lūgusi iestādi izskaidrot administratīvo aktu.

[4.3] Nav saskatāmi būtisku, grūti novēršamu zaudējumu rašanās pieteicējai saistībā ar līguma grozīšanas pienākuma izpildi.

[5] Pieteicēja sniegusi paskaidrojumu par blakus sūdzību, lūdzot to noraidīt. Tā pamatota ar tālāk minētajiem argumentiem.

[5.1] Konkurences padomes lēmuma pienākums interpretējams tā, ka tas attiecināms uz pieteicējas līgumsaistībām ar visiem tās piegādātājiem.

[5.2] Lai konstatētu, ka tirgus dalībnieks ir pārkāpis Konkurences likuma 13.panta otro daļu, nepieciešams konstatēt, ka konkrēts piegādātājs ir atkarīgs no tirgus dalībnieka. Konkurences padome to konstatējusi vienīgi attiecībā pret SIA „Euro Cosmetics”, pret kuru pārkāpums jau pārtraukts. Pret pārējiem atkarības attiecība nav konstatēta, tāpēc pienākumu nevarēja uzlikt.

[5.3] Pienākums nav pietiekami konkrēts un izpildāms, jo pieteicēja nesaprot, kuri līgumi ir jāvērtē. Pienākuma uzlikšana, kas atkārtoto likuma noteikumus, ir nelietderīga un radījusi nevēlamas sekas.

Motīvu daļa

[6] Konkurences likuma 14.panta pirmā daļa noteic, ka Konkurences padome pieņem lēmumu par pārkāpuma konstatēšanu, tiesiskā pienākuma uzlikšanu un naudas soda piemērošanu, ja Konkurences padome konstatē tirgus dalībnieku darbībās Konkurences likuma 13.panta pārkāpumu. Konkurences likuma 12.panta pirmā daļa paredz līdzīgu rīcību aizliegtas vienošanās konstatēšanas gadījumā. Konkurences padome var izvēlēties, vai aprobežoties vienīgi ar pārkāpuma konstatēšanu, vai arī noteikt pienākumus, kā arī vai piemērot naudas sodu.

[7] Ar jēdzienu „tiesiskais pienākums” saprotamas darbības, kas vērstas uz pārkāpuma izdarīšanas pārtraukšanu. Darbība var izpausties gan kā negatīvs

pienākums (atturēšanās) – izbeigt pārkāpumu, atturēties no pārkāpuma turpināšanas, gan kā pozitīvs pienākums (aktīva darbība) – sniegt informāciju trešajām personām, Konkurences padomei, veikt preču piegādes, sniegt pakalpojumus u.tml. Darbības nosakāmas gan kā tūlītējas, gan arī izpildāmas uz priekšu noteiktā termiņā, kura ilgums var būt atkarīgs no katras konkrētās lietas apstākļiem un kura noteikšanā Konkurences padome bauda rīcības brīvību.

[8] Pienākuma detalizācijas pakāpe ir atkarīga no lēmuma motīvu daļas. Ja lēmuma pamatojumā izvērstas adresātam uzliktais pienākuma pamatojums, tas nevar aizbildināties ar lēmuma lemjošajā daļā norādītā pienākuma neskaidrību (*sk. salīdzinoši Eiropas Savienības Pirmās instances tiesas 2000.gada 12.decembra sprieduma lietā Nr.T-128/98 Aeroports de Paris 83.punktu*).

[9] Senāts salīdzinošā aspektā konstatē, ka arī Eiropas Komisija konkurences lietās uzliek lēmuma adresātiem vispārīgu pienākumu izbeigt konkurenci kaitējošu darbību (*sk. Eiropas Komisijas 2001.gada 5.decembra lēmumu Nr.COMP/E-1/36 604, 2002.gada 11.jūnija lēmumu Nr.COMP/36.571/D-1*), lai arī tas jau izriet no tiesību normām. Šādi lēmumi atzīti par pareiziem Eiropas Savienības tiesu judikatūrā (*sk. Eiropas Savienības Tiesas 2009.gada 24.septembra spriedumu apvienotajā lietā Nr.C-125/07 P Lombard club*). Tāpat atzīts, ka Eiropas Komisija var formulēt vispārīgu pienākumu nākotnes formā adresātiem atturēties no likuma pārkāpšanas lēmumā konstatētajam līdzīgā veidā (*sk. piemēram, Eiropas Komisijas 1987.gada 22.decembra lēmumu lietā Nr.88/138/EEC Hilti, kas apstiprināts ar Eiropas Savienības Pirmās instances tiesas 1991.gada 12.decembra spriedumu lietā Nr.T-30/89*). Pienākumu izbeigt darbību var uzlikt arī tad, ja adresāts šādu darbību jau ir pārtraucis vēl pirms lēmuma izdošanas, vai konkurences uzraugošajai iestādei nav skaidri zināms par to (*sk. salīdzinoši Eiropas Savienības Pirmās instances tiesas 2002.gada 28.februāra sprieduma lietā Nr.T-354/94 Stora Kopparbergs Bergslags 99.punktu*).

[10] Izskatāmajā lietā Konkurences padome uzlikusi pieteicējam pienākumus:

1) neietvert līgumos ar piegādātājiem netaisnīgus un nepamatotus līguma noteikumus attiecībā uz preču atdošanu atpakaļ, atlaižu piemērošanu, līguma noteikumus, kas paredz netaisnīgus un nepamatotus maksājumus par preču piegādi

jaunatveramai mazumtirdzniecības vietai un kas paredz netaisnīgas un nepamatotas sankcijas par darījumu noteikumu pārkāpumu;

2) līdz 2013.gada 1.aprīlim no jau noslēgtajiem līgumiem ar piegādātājiem izslēgt netaisnīgus un nepamatotus līguma noteikumus attiecībā uz preču atdošanu atpakaļ, atlaižu piemērošanu, līguma noteikumus, kas paredz netaisnīgus un nepamatotus maksājumus par preču piegādi jaunatveramai mazumtirdzniecības vietai un kas paredz netaisnīgas un nepamatotas sankcijas par darījumu noteikumu pārkāpumu.

Ievērojot 7.– 9.punktā minētos apsvērumus, šāds pienākums izbeigt brīvai konkurencei kaitējošu darbību atbilst Konkurences likuma 14.panta pirmajai daļai.

[11] Piegādātāju loks lēmuma pienākumā nav detalizēts. Tādējādi ar tiem saprotami visi pieteicējas piegādātāji konkrētajā tirgū. Jāievēro, ka Konkurences padomes lēmumā tirgus norādīts, bet piegādātāji pieteicējai zināmi.

Lai formulētu pienākumu, prasība izvērtēt katru konkrētā tirgus piegādātāju un viņa ekonomisko atkarību no mazumtirgotāja, ja konstatēta mazumtirgotāja atrašanās dominējošā stāvoklī mazumtirdzniecībā konkrētajā tirgū un noteikta tirgus struktūra, būtu pārmērīga, un Konkurences likuma 13.panta otrā daļa to neprasa.

[12] Lēmumā uzliktais pienākums tulkojams kopsakarā ar lēmuma pamatojumu, kurā izvērtēti vērtēti konkrēti līguma noteikumi un pieteicējas darbības attiecībā uz preču atdošanu atpakaļ, atlaižu piemērošanu, maksājumu piemērošanu par preču piegādi jaunatveramai mazumtirdzniecības vietai, sankcijas par līguma pārkāpumiem. Šādā gadījumā pienākuma neskaidrība nav konstatējama.

Pieteicēja Senātam norādījusi, ka tā 2008.gadā jau ir mainījusi līguma noteikumus, tāpēc nav skaidrs, kas būtu jāmaina tagad. Iepazīstoties ar lēmuma pamatojumu, Senāts konstatē, ka Konkurences padome ir norādījusi uz līguma noteikumiem un praksi, kura Konkurences padomes ieskatā nav savienojama ar likumu. Neatkarīgi no tā, kura gada līgumos šādi noteikumi ietverti vai prakse pieņemta, tā atbilstoši lēmuma pienākumam ir izbeidzama. Šāds pienākums ir pietiekami skaidrs.

[13] Kā norādīts iepriekš, pienākumam jābūt tiesiskam. Konkurences padomei jārespektē līdzēju privātautonomijas princips. Tāpēc veidu, kādā adresāts

izpilda pienākumu, izbeidzot konkurenci kaitējošu darbību, piemēram, diskriminējošu līgumā noteiktu atlaižu piemērošanu, izvēlas pats adresāts – grozot līguma noteikumus, neievērojot prettiesisku līguma noteikumu vai izbeidzot līguma darbību. Jebkurā gadījumā atbilstoši vispārējam civiltiesiskajam principam, kas minēts Civillikuma 1415.pantā, prettiesiski (arī – neatbilstoši Konkurences likumam) līguma noteikumi nav spēkā. Līguma dalībnieka iebildumi par nespēju ietekmēt līgumiskās attiecības nav ņemami vērā.

Nolēmuma daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 323.panta pirmās daļas 3.punktu, Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departaments

n o l ē m a

Atcelt Administratīvās apgabaltiesas 2013.gada 4.marta lēmumu.

Noraidīt AS „Drogas” lūgumu par administratīvā akta darbības apturēšanu daļā, kas uzliek tiesisko pienākumu.

Lēmums nav pārsūdzams.

Senators *(paraksts)* J.Neimanis

Senatore *(paraksts)* V.Krūmiņa

Senatore *(paraksts)* D.Mīta

NORAKSTS PAREIZS

Latvijas Republikas Augstākās tiesas

Senāta Administratīvo lietu departamenta

senators

Rīgā 2013.gada 12.aprīlī

J.Neimanis